

Інна Савчук
Київ (Україна)

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ М. ГРУШЕВСЬКОГО В ЖУРНАЛІ «УКРАЇНА»

Заснування та видання журналу «Україна» – одна з важливих сторінок в історії інтелектуального життя українських земель першої третини ХХ ст. Уже з перших номерів він став центром науково-просвітницької і видавничої діяльності національної еліти, яка об'єднувалася навколо українознавчого часопису. Журнал, який почав видаватися у 1914 р. під егідою Українського наукового товариства (далі – УНТ), а протягом 1924–1930-х рр. як орган Історичної секції ВУАН, за словами головного редактора М. Грушевського, згуртував навколо себе передові сили української наукової інтелігенції, що значною мірою визначило його провідні позиції в системі наукових інституцій першої третини ХХ ст.

Утім, оцінити повною мірою місце нового видання у вітчизняній історіографії неможливо без інтерпретації основних напрямів історичних досліджень на сторінках журналу та науково-інформаційного потенціалу його публікацій. Однією з важливих проблем вивчення часопису є також аналіз редакційної діяльності його колективу, вивчення тематики публікацій, аналіз авторської географії співробітників «України» тощо.

На сучасному етапі грушевськознавчих досліджень вже написано чимало праць, присвячених науково-організаційній роботі М. Грушевського. Однак питання про редакційно-видавничу діяльність дослідники не порушували, розглядаючи її у ширшому контексті суспільного життя Наддніпрянщини. М. Грушевський усвідомлював всю складність розгортання редакційно-видавничої роботи, зокрема, через відсутність політичної стабільності, брак

необхідних кадрів тощо. Зважаючи на сказане, йому довелося самотійно розв'язувати проблему кадрового забезпечення діяльності «України», організувати роботу редакції журналу, запрошувати нових співробітників та авторів. М. Грушевський задекларував прагнення охопити на шпальтах часопису увесь загал української історіографічної продукції. Показовими у цьому плані були зусилля самого редактора, спрямовані на виконання задекларованого постулату. Вчений амбіційно намагався знайти для журналу найкращих авторів і рецензентів. Яскравою ілюстрацією завзятості головного редактора є збережене листування з представниками української та зарубіжної інтелігенції.

Отже, від початків свого існування часопис презентував високий науковий рівень опублікованих на його сторінках історичних досліджень та критичних матеріалів, чому сприяла чітка і послідовна редакційно-видавнича політика М. Грушевського. Завдяки цьому журнал «Україна» досить швидко став важливим інформаційним джерелом національної історіографії. Головний редактор визначив чітку редакційну лінію нового часопису, що полягала в універсальності підходу до вивчення українознавчої проблематики. А головну мету діяльності «України» він бачив у необхідності дослідження й переосмислення стрижневих проблем української історії. Визначений М. Грушевським курс для часопису виявився напрочуд ефективним, свідченням чого була його популярність у фаховому середовищі дослідників східноєвропейського минулого.

Список основних джерел та літератури:

1. Грушевський М. Автобіографія / М. Грушевський. – К., 1926.
2. Дорошенко Д. Мої спомини про давнє минуле (1901–1914) / Д. Дорошенко. – Вінніпег ; Манітоба, 1949.
3. Животко А. Нарис історії української преси. Курс лекцій / А. Животко. – Подєбради, 1937.
4. Жуковський А. Михайло Грушевський і журнал «Україна» / А. Жуковський // Український історик. – 1986. – Ч. 1-2.
5. Михайло Грушевський: між історією та політикою (1920–1930-ті роки). Збірник документів і матеріалів / Упоряд. Р. Пиріг ; ред. П. Сохань, Г. Боряк, І. Гирич. – К., 1997.

6. Пиріг Р. Життя Михайла Грушевського: останнє десятиліття (1924–1934) / Р. Пиріг. – К., 1993.

7. «Україна» науковий часопис українознавства (1907–1932) : Покажчик змісту / Р. Майборода, В. Врублевський. – К., 1993.

8. Савчук І. Авторська географія співробітників журналу «Україна» / І. Савчук // Spheres of culture. – Lublin, 2012. – Vol. 1.

9. Сохань П. М.С. Грушевський і Academia: Ідея, змагання, діяльність / П. Сохань, В. Ульяновський, С. Кіржаєв. – К., 1993.

10. Юркова О. «Україна» на історичному фронті: від наукового часопису українознавства до журналу циклу наук історичних / О. Юркова // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. пр. – 2007. – Вип. 16 (2).